Post. 1932, nr. 291; „Eesti Naine“ 1932, nr. 12; isikl. jm. saadud andmed. *T.*

***PÕLD, Peeter Siegfried Nikolaus,** haridus- ja poliitikategelane, Harald Vilhelm P-u (vt. ka *Suppl.*) vend, õppis Rakvere ja Narva linnakoolis kuni 1893, Narva gümnaasiumis 1893—98. — P. oli Tartu ülikooli pedagoogikaprof., a-st 1929 IV Riigikogu liige rahvaerakonna rühmas, Tartu linnavolikogu juhataja, E. Noorsoo Kasvatuse Seltsi, Tartu Noortemeeste Kristliku Ühingu, E. Karskusliidu ja ülikooli koguduse nõukogu esimees, didaktilis-metoodilise seminari juhataja, kesk- ja kutsekooliõpetajate kutseeksamite komisjoni esimees ja tegev veel mitmes muus organisatsioonis enda surmani 1. IX 1930 ukj. Tartus. — P-u sulest on ilmunud pikemad kirjutised „Tartu ülikool 1918—1929“ (teoses „Eesti Vabariigi Tartu Ülikool 1919—1929“, Tartu, 1929) ja „Jaan Tõnisson Eesti rahvusliku mõtte arendajana“ (teoses „Jaan Tõnisson. Tagasivaateid ja mälestusi tema 60 a. sünnipäevaks“, Tartu, 1928). Posthuumselt on ta töist avaldatud: „Usuline kriis, selle tunnuseid, põhjusi ja ületamisvõimalusi“ (*ibid.*, 1932; redigeerinud Margarete Põld), „Üldine kasvatusõpetus“ (*Acta* B XXVIII$_1$, *ibid.*, 1932; redigeerinud J. Tork) ja „Eesti kooli ajalugu“ (*ibid.*, 1933; redigeerinud H. Kruus). A-l 1930 asutati Tartu linna poolt Tartu ülikooli juures P-u mälestuseks temanimeline stipendium.

Post. 1928, nr. 186 ja 1930, nr. 237—241; „Vaba Maa“ 1930, nr. 205; Pvl. 1930, nr. 238; E. Kirj. 1930, nr. 12 (A. Koort); „Kasvatus“ 1930, nr. 8 ja 1937, nr. 4/5 (E. Oissar); A. Aret, P. P. (1936); E. Laaman, Eesti iseseisvuse sünd I—VI (1936—38), lk. 91, 125, 177 jt. *J. K.; T.*

PÕRK, Aleksander, vanavarakoguja ja ajaloolane, sünd. 3. IV 1873 vkj. Viljandimaal Võisiku v. taluniku pojana, lõpetas 1894 Riia vaimuliku seminari, õppis 1895—97 Peterburi ülikooli füüsika-matemaatikateaduskonnas ja 1897—1902 Tartu ülikooli ajaloo-keeleteaduskonnas, kus omandas 1903 cand. phil. ja 1904 cand. hist. astme. P. oli 1903—13 Moskva ülikooli kunstiajaloo õppetooli assistendiks ja seals. ka Aleksander III nimelise kunstimuuseumi konservaatoriks, ühtlasi õpetajaks mitmes keskkoolis. Opteerunud Eestisse, teotses P. 1920—31 Tallinna koolides õpetajana, ühtlasi 1923—27 lektorina sõjakoolis, ja alates sügisest 1932 õpetajana aiamajanduse gümnaasiumis Türil, kus surn. 11. IV 1933 ukj. — Juba üliõpilaspõlvest peale teotses P. innuka vanavarakogujana ja jätkas ka muuseumiametnikuna oma erakogu soetamist. Selle Eestisse toodud osa, mis säilitatakse E. Rahva Muuseumis Tartus, sisaldab üle 2700 numbri etnograafilisi esemeid, peamiselt tekstiile nii Eestist kui ka idapoolseilt soome-ugri rahvailt, venelasilt jm., peale selle mõnisada kunsti- ja kultuuriloolise väärtusega eset. Osa P-i kogudest on jäänud Moskvasse ja arvatavasti hävinud. Uurijana esindas ta rahvuslik-romantilist suunda, mis peegeldub ka ta, muide väheväärtuslikus, õpperaamatus „Eesti ajalugu“ I, II (Tall., 1927). Samas vaimus töötas P. Tallinnas Eesti Kultuurajaloo Seltsi asutajana (1925) ja taara usu innuka propageerijana. Ta oli ms. esimene, kes abiellumisel end laskis „laulatada“ taara usu rituaali järgi; sama usu kommete järgi ta ka maeti. P. on koostanud muidki õpperaamatuid ja avaldanud lühemaid kirjutisi koguteoseis ja ajalehis, kuna hulk käsikirju on jäänud avaldamata. Moskvas võttis ta innukalt osa ka Ida-Venemaal asuvate hõimrahvaste organiseerimistööst, samuti Moskva Eesti Seltsi ja Moskva Eesti Üliõpilaste Seltsi tegevusest.

Pvl. 1933, nr. 102, 105; Post. 1933, nr. 88; haridusministeeriumist saadud andmed; A. P-i autobiograafiad (koopiad ERM-s). *F. L.*

***PÄRNA, Marta,** kooli- ja seltskonnategelane, oli Valga tütarlastegümnaasiumi juhataja kuni pensionile minekuni ja mainitud kooli koondamiseni a-l 1932, elas seejärel Tartus, kus suri 16. VIII 1939 ukj. (maetud Vändras Kurgjal). Viimaseil eluaastail on P. sulest ilmunud mõned tõlked.

Post. 1937, nr. 325, ja 1939, nr. 219 jj. *T.*

***PÄTS, Konstantin,** riigimees, ajakirjanik, majandustegelane ja põllumees, V. Päts'i (vt. ka *Suppl.*) vend. P. õppis Tahkuranna ap.-õigeusu khk-koolis, a-st 1882 Pärnus ap.-õigeusu khk-koolis, 1887—93 Riia vaimulikus seminaris ja 1893—94 Pärnu gümnaasiumis. — Tallinna linnapea abiks oli P. tegelikult juba alates 26. I 1905 vkj. Võimude poolt suletud ajalehe „Teataja“ viimane num-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 254